

Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. 2014. № 4. С. 3-11. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chasopys_2014.4.3.

3. Овчаренко С.В. Соцреалізм як метод і стиль: культурно-історична реконструкція. *Культурологічний альманах*. 2023. Вип. 1. С. 188–193. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2023.1.25> URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac/article/view/157/148>

4. Савчук І. Б. Борис Лятошинський у комунікативних форматах української музичної культури ХХ століття. Сучасне мистецтво. 2020. Вип. 16. С. 158–170. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/S_myst_2020_16_15

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-402-3-2>

**PROMOTION AND THE POSSIBILITY OF PRESERVING
THE CULTURAL HERITAGE OF UKRAINE AS A TOOL
FOR PERSONALITY FORMATION DURING THE WAR
THROUGH THE PRISM OF THE DIALECTIC OF INTERACTION
«CREATIVE TOOLS – INTERNATIONAL PROJECTS»**

**ПРОМОЦІЯ І МОЖЛИВІСТЬ ЗБЕРЕЖЕННЯ
КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ
ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ В ЧАС ВІЙНИ КРИЗЬ ПРИЗМУ
ДІАЛЕКТИКИ ВЗАЄМОДІЇ «КРЕАТИВНІ ІНСТРУМЕНТИ –
МІЖНАРОДНІ ПРОЄКТИ»**

Pletsan Kh. V.

*PhD in Public Administration,
Associate Professor,
Associate Professor at the of the
Faculty of Event Management, Fashion
and Show Business
Kyiv National University
of Culture and Arts
Kyiv, Ukraine*

Плецан Х. В.

*кандидат наук з державного
управління, доцент,
доцент факультету івент-
менеджменту, фешн та шоу-бізнесу
Київський національний університет
культури і мистецтва
м. Київ, Україна*

*І на оновленій землі Врага не буде, супостата,
А буде син і буде мати, і будуть люди на землі...
Тарас Шевченко*

Історико-культурна спадщина України є скарбом українського народу, надбанням і свідченням культурного розмаїття, що формує національну ідентичність і культурний код особистості. Це неоціненні артефакти, матеріальні й духовні цінності, які архіважливо зберегти й передати наступним поколінням. Концепт «історико-культурна спадщина» є відображенням унікальності й автентичності українського народу. Однак, у світі, який так швидко змінюється, традиційні механізми збереження історико-культурної спадщини не завжди дієві, відповідно виникає дилема минулого і майбутнього, яку можна вирішити за допомогою креативних інструментів та співпраці з міжнародними інституціями. Нові виклики сьогодення, вимагають нестандартних рішень, особливо в час війни. У загальному значенні діалектика взаємодії «креативні інструменти – міжнародні проекти» полягає у тісному взаємозв'язку між сучасними креативними підходами та діяльністю міжнародних інституцій та організацій з представлення і збереження історико-культурної спадщини України. Це створює унікальну можливість залучити широку аудиторію, забезпечити потреби культури, знаходити компромісні рішення та відродити інтерес до цінностей національної української культури у світі.

Безумовно культура спадщина є важливим елементом національної ідентичності та культурного розвитку країни. Насамперед слід зазначити, що «культурна спадщина в умовах сьогодення як інституційні основи збереження традицій, культури й мови, які послуговуються уособленням нації в системі міжнародно-політичних і політико-дипломатичних координат» [6, с. 24]. Відповідно одним із пріоритетних напрямів державної політики у сфері культури є охорона культурної спадщини та культурних цінностей, збереження, відтворення та охорона культурного розмаїття [2, ст. 4]. Загалом культурна спадщина України охоплює широкий спектр об'єктів, включаючи пам'ятки архітектури, традиційне ремесло, фольклор, музику, літературу та інші форми мистецтва. За даними Міністерства культури та інформаційної політики з моменту російської інвазії в Україні було пошкоджено або знищено як мінімум п'ятсот культурних об'єктів серед зафіксованих епізодів воєнних злочинів РФ проти української культурної спадщини. І ці цифри, на жаль, зростають з кожним днем.

Саме тому важливо розробити й реалізувати декілька алгоритмів відповідно до ситуацій в яких перебувають культурно-мистецькі заклади, об'єкти культурної спадщини як на території де більш мирна ситуація, ті що знаходяться в тилу, так і ті, що у військовій ситуації, тих

хто виїхав за кордон і там продовжує розвивати культурні цінності й допомагати, залучаючи меценатів міжнародних культурних інституцій [4]. Гранично вагомою є потреба зміни законодавства відповідно європейських стандартів, а також розробки чітких методичних рекомендацій щодо збереження історико-культурної спадщини, нематеріальної культурної спадщини, культурних цінностей та людських ресурсів в час війни та в мирний час. Мейнстрим дискусії та ініціатив полягає й в тому, що зараз на тлі війни виникає необхідність нових ідей, методів та підходів до вивчення, інтерпретації та презентації культурних цінностей у співпраці з міжнародними інституціями.

У контексті зацентруємо, перш за все, увагу на міжнародних проєктах, що сприяють розвитку усвідомлення багатства української культури й мистецтва, розширенню розуміння цінності історико-культурної спадщини через обмін досвідом, експертизу фахівців інших країн, забезпечення фінансової підтримки та ресурсів для реалізації проєктів збереження історико-культурної спадщини; презентації правдивої історико-культурної спадщини України у світі. Загалом культура іде в ногу з часом, реагує на виклики сучасного світу, змінює своє обличчя з огляду на високотехнологічну епоху та відповідає потребам споживачів. Саме креативні інструменти, такі як цифрові технології, маркетингові промоції, інноваційні мистецькі форми, кроскультурний діалог тощо, надають можливості для нового інтерпретування та візуалізації історико-культурних цінностей й забезпечують ефективний вектор руху в майбутнє. Перелік доцільно доповнити й такими основними елементами креативності для збереження історико-культурної спадщини, як: міждисциплінарний підхід до дослідницької, освітньо-культурної, наукової діяльності; інноваційний та інклюзивний підхід до виставки та залучення відвідувачів на основі цифрових технологій як інструменту заохочення спільної творчості [8, с. 179]. Водночас міжнародні проєкти дозволяють залучити експертів з різних країн для обміну досвідом, співпраці щодо збереження та просування історико-культурної спадщини України. Всі ці наративи надзвичайно важливі, особливо в час війни. Коли під прицілом агресора нація, історія, культура, державність...

Відзначимо, що реалізація досвіду міжнародних проєктів з використання креативних інструментів для представлення і збереження історико-культурної спадщини України дає свої позитивні результати. До прикладу, проєкт «Розквіт традицій: відродження українського народного ремесла», що об'єднав майстрів традиційних ремесел України та міжнародних дизайнерів для створення нових, сучасних

продуктів на основі народних технологій і водночас сприяння його відродженню. Або ж доречним з початку пандемії, а після повномасштабного вторгнення РФ є впровадження міжнародного досвіду і реалізація проекту «Віртуальний музей». За допомогою використання digital-технологій створюються інтерактивні віртуальні простори, що сприяють залученню широкої аудиторії, збереженню і популяризації унікальних артефактів, можливості відкривати Україну світу. Загалом використання креативних інструментів у реалізації міжнародних проєктів формує значний потенціал для популяризації, збереження і відтворення історико-культурної спадщини України. Зосередимо увагу детальніше на деяких міжнародних проєктах, крізь призму креативних інструментів, що ефективно реалізуються вже нині, зокрема [1; 5; 7]:

- благодійний проєкт «Збережіть українську культуру» («Save Ukrainian Culture»), основною метою якої є збір коштів для збереження культурної спадщини в умовах загарбницького вторгнення РФ;

- проєкт «MintForUkraine», найбільша в історії колекція цифрового мистецтва, натхнена українськими письменниками, поетами, художниками, режисерами та багатою українською культурною спадщиною;

- проєкт «Листівки з України» / «Postcards from Ukraine», цікава ініціатива від Українського інституту, за підтримки USAID. У рамках проєкту створення листівок з хештегом #PostcardsFromUkraine, що презентують об'єкти культурної спадщини з різних регіонів України. Основна місія – українською і англійською мовами проінформувати світ з інформацією про об'єкти руйнування української культури (регіон, дата, тип об'єкта, статус, вид зброї від якої постраждали), показати справжнє обличчя РФ;

- Telegram чат-бот «Зруйнована Спадщина», створений Українським державним інститутом культурної спадщини, який допомагає фіксувати об'єкти культурної спадщини, що постраждали від російської окупації, а також сприяє встановленню комунікації з іноземними меценатами для реставрації об'єктів культурної спадщини;

- проєкт «Центр диджиталізації» основною метою якого є оцифрування фондів культурних установ за допомогою професійних сканерів (співпраця Науково-технічної бібліотеки Національного університету «Львівська політехніка», громадських організацій України та Некомерційної організації «Фонд збереження сакрального мистецтва України» (Вашингтон, США), програми House of Europe, Музею Варшавського повстання);

– програма «House of Europe», спрямована на підтримку культурних проєктів та обміну між країнами Європи для збереження культурної спадщини України;

– етнографічний проєкт «Ukrainian People: Past, Present, Future» за підтримки міжнародних фондів та організацій, покликаний реалізовувати етнографічні експедиції, створювати архіви та виставки, що забезпечує збереження і вивчення унікальні аспекти культурної спадщини різних етнічних груп в Україні;

– «project Grant Freedom» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Надає фінансову підтримку українським організаціям та інституціям для збереження і відновлення культурної спадщини;

– «Програма інтернаціоналізації української культурної спадщини», розроблена Міністерством культури та інформаційної політики. В основі Програми просування української культурної спадщини на міжнародному рівні, залучення нової аудиторії та підтримка культурного обміну міжнародними партнерами;

– онлайн платформи, онлайн-конференції, онлайн дискусії з представниками міжнародних інституцій щодо збереження, відновлення та охорони культурної спадщини України під час російсько-української війни і після Перемоги України;

– міжнародний фотоконкурс об'єктів культурної спадщини «Вікі любить пам'ятки», основною метою якого є зібрати світлина всіх пам'яток нерухокої культурної спадщини України для ілюстрування статей у Вікіпедії;

– грантові можливості від Програми ЄС «Креативна Європа», зокрема «Креативна Європа: охорона української культурної спадщини» для збереження і відновлення культурної спадщини;

– партнерська програма «CHOICE – Cultural Heritage: Opportunity for Improving Civic Engagement» у рамках програми Східного партнерства та за підтримки Європейського Союзу. Основна місія – підтримка з охорони і переосмислення культурної спадщини, посилення потенціалу громадських організацій у сфері культури;

– застосунки, соціальні мережі, онлайн платформи та комунікативні майданчики для просування української культурної спадщини, флешмобів, онлайн фестивалів, конкурсів, резиденцій, культурно-креативні онлайн акції для донесення головного месиджу трагічних подій що відбуваються з українською культурою і Україною загалом; тощо.

Слід відзначити й плідність співпраці з ЮНЕСКО, ООН та іншими міжнародними організаціями щодо збору свідчень і документування руйнацій у міжнародних судах для можливості репарації. А також для можливості отримання захисту знаку «Блакитного щита» для більшості

об'єктів під час та після війни. Пріоритетно важливим для креативних індустрій України у співпраці з міжнародними інституціями є зміцнення культурних зв'язків для можливості стати повноцінним учасником європейського культурного життя, розбудова довгострокових та взаємовигідних партнерств, реалізація спільних проєктів та ініціатив, застосування експертизи міжнародних фахівців для збереження і відтворення історико-культурної спадщини України.

Вищезазначені проєкти спрямовані на збереження, промоцію та реставрацію історико-культурної спадщини України, зміцнення сучасної української ідентичності та європейського цивілізаційного вибору України. Культурна спадщина дає можливість говорити мовою, яка зрозуміла для усіх. Завдяки міжнародним проєктам Україна має можливість привернути увагу до культурного багатства українського народу, автентичної унікальності, залучити фінансову підтримку та підвищити розуміння про цінність спадщини українського коду нації як в українців, так і у світової спільноти.

Резюмуючи підкреслимо, що реалізація діалектики взаємодії «креативні інструменти – міжнародні проєкти» формує платформу обміну досвідом, компромісних рішень та співпраці щодо збереження, представлення і відтворення культурної спадщини, сприяє підвищенню свідомості громадскості та залучення широкої аудиторії до збереження і популяризації історико-культурної спадщини, виступає необхідним фактором розвитку стратегій збереження історико-культурної спадщини України для майбутніх поколінь.

Література:

1. Культурна спадщина. *Офіційний сайт Міністерства культури і інформаційної політики*. URL: <https://mkip.gov.ua/content/kulturna-spadshchina.html> (дата звернення: 15 грудня 2023).
2. Про культуру : закон України від 14 грудня 2010 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>. (дата звернення: 15 грудня 2023).
3. Про охорону культурної спадщини : закон України від 8 червня 2000 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text>. (дата звернення: 15 грудня 2023).
4. Плещан Х. В. Культурна спадщина України у протидії рашизму: виклики сьогодення у культурно-креативному просторі. *Культурна спадщина: інноваційні підходи та сталий розвиток: Тези міжнародної науково–практичної конференції, 9–10 вересня 2022 року* / упор. Ю. Курдина. Львів, 2022. 81–87.

5. Український державний інститут культурної спадщини. *Офіційний сайт*. URL: <https://www.spadshina.org.ua/> (дата звернення: 15 грудня 2023).

6. Ціватий В. Г. Культурна спадщина, культурні та креативні індустрії в умовах поліцентричного світоустрою XXI століття: інституціональна історія і сучасні міжнародні відносини (темпоральний дискурс). *Креативний простір: електрон. наук. журн.* Вип.10. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2022. 24–26.

7. Ткаченко О. Україна має стати повноцінним учасником європейського культурного життя. *Міністерство культури та інформаційної політики: офіційний сайт*. URL: <https://mkip.gov.ua/news/8538.html> (дата звернення: 15 грудня 2023).

8. Pletsan K., Aksakova N., Voropayeva T., Ziakun A., Poberezhets H. The role of creativity in the historical and cultural heritage preservation. *Akademické sdružení MAGNANIMITAS. AD ALTA: Journal of Interdisciplinary Research*. 2021. Special Issue (11/02-XXIV.) OPEN ACCESS journal. P. 175-180. URL: <http://www.magnanimitas.cz/11-02-xxiv> (дата звернення: 15 грудня 2023).

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-402-3-3>

AT THE CROSSROADS OF CULTURES: CZECH-UKRAINIAN ARTISTIC RELATIONS IN THE LANDS OF EASTERN GALICIA

НА ПЕРЕСІЧЕННІ КУЛЬТУР: ЧЕСЬКО-УКРАЇНСЬКІ МИСТЕЦЬКІ ЗВ'ЯЗКИ НА ЗЕМЛЯХ СХІДНОЇ ГАЛИЧИНИ

Romaniuk L. B.

*Candidate of Art Studies (PhD),
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Ukrainian Music Studies
and Folk Instrumental Art
Vasyl Stefanyk Precarpathian National
University
Ivano-Frankivsk, Ukraine*

Романюк Л. Б.

*кандидат мистецтвознавства,
доцент, доцент кафедри музичної
україністики та народно-
інструментального мистецтва
Прикарпатський національний
університет імені
Василя Стефаника,
м. Івано-Франківськ, Україна*

Одним із регіонів, де виразно виявилися взаємозв'язки чеських та українських мистецьких традицій, стала Східна Галичина, яка була